

MATERIAŁ INFORMACYJNY

DOTYCZĄCY PŁATNOŚCI Z TYTUŁU PRAKTYK ROLNICZYCH KORZYSTNYCH DLA KLIMATU I ŚRODOWISKA (zazielenienie)

Przygotowany
w oparciu o projektowane zapisy w zakresie zazielenienia na 2015 r.

UWAGA: Niniejszy materiał ma charakter wyłącznie informacyjny i nie zastępuje prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej. Treść materiału nie może być podstawą do jakichkolwiek roszczeń prawnych.

Materiał sporządzony w dniu 2 października 2014 r.

SPIS TREŚCI:

I. Wstęp	4
II. Dywersyfikacja upraw	5
III. Utrzymanie trwałych użytków zielonych	6
IV. Utrzymanie obszarów proekologicznych	7
A. Lista obszarów proekologicznych	7
B. Kwalifikowalność a obszary proekologiczne	11
C. „Przylegające” obszary proekologiczne	12
D. Współczynniki ważenia i konwersji	15
E. Utrzymanie obszarów proekologicznych w gospodarstwie w praktyce	16
F. Wspólna realizacja praktyki obszary proekologiczne	19
V. Sankcje za zazielenienie	19
VI. Słowniczek pojęć	20
VII. Załączniki:	
1. Przykładowa lista gatunków, które są uprawiane w uprawach trwałych	22
2. Przykładowa lista gatunków roślin zaliczanych do „traw i innych roślin pastewnych zielonych”	22
3. Lista upraw uznawanych za odrębne uprawy w ramach dywersyfikacji upraw	23
4. Przykładowa lista gatunków, z której możliwe będzie tworzenie mieszanek międzyplonów/pokrywy zielonej uznawanych za obszary proekologiczne	35
5. Lista roślin wiążących azot, których uprawa będzie uznana za obszar EFA	36
6. Matryca współczynników ważenia i konwersji dla obszarów proekologicznych	37

I. WSTĘP

Płatność z tytułu *praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska*, czyli **zazielenienie**, to obowiązkowy komponent nowego systemu płatności bezpośrednich. Na jej finansowanie przeznaczone jest 30 % krajowej koperty finansowej, tj. ok. 1 mld EUR rocznie (szacowana stawka płatności za zazielenienie wyniesie ok. 74 EUR/ha).

Zazielenienie będzie realizowane przez:

- **dywersyfikację upraw**,
- **utrzymanie trwałych użytków zielonych (TUZ)**,
- **utrzymanie obszarów proekologicznych (EFA¹)**.

Ponadto możliwa będzie realizacja dywersyfikacji upraw poprzez **praktyki równoważne** w ramach:

- wariantu 8.2 Międzyplon ozimy lub wariantu 8.3 Międzyplon ścierniskowy, Pakietu 8. Ochrona gleb i wód w ramach Programu rolnośrodowiskowego objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 lub
- Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone albo Pakietu 2. Ochrona gleb i wód (wyłącznie w zakresie międzyplonu ozimego lub ścierniskowego), objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Wszyscy rolnicy uprawnieni do jednolitej płatności obszarowej zobowiązani będą do realizacji zazielenienia. W zależności od ilości posiadanych w gospodarstwie gruntów ornych oraz udziału trwałych użytków zielonych, rolnicy będą zobowiązani do przestrzegania jednej, dwóch lub trzech praktyk zazielenienia.

Przepisy unijne przewidują szereg **wyłączeń z obowiązku ich stosowania**, m.in. gospodarstwa, w których ponad 75% użytków rolnych to trwałe użytki zielone lub gospodarstwa o wysokim (ponad 75%) udziale gruntów ornych wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych albo ugorowanych, z uwagi na korzystne oddziaływanie na środowisko, będą zwolnione z obowiązku realizacji dywersyfikacji upraw lub utrzymywania obszarów proekologicznych.²

Gospodarstwa uczestniczące w **systemie dla małych gospodarstw rolnych** zgodnie z art. 61 rozporządzenia (UE) nr 1307/2013³, pomimo, że są zwolnione z realizacji zazielenienia będą uprawnione do otrzymania tej płatności.

Grunty objęte uprawami wieloletnimi, tzw. uprawami trwałymi, są **wyłączone z obowiązku** spełniania zazielenienia. W załączniku nr 1 przedstawiono przykładową listę roślin zaliczanych do upraw trwałych.

¹ EFA – ang. *ecological focus area*

² Patrz – wyłączenia w zakresie praktyki dywersyfikacji upraw i praktyki utrzymania obszarów proekologicznych.

³ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009.

Płatność za zazielenienie w sposób automatyczny będą otrzymywać rolnicy prowadzący produkcję rolniczą zgodnie z zasadami **rolnictwa ekologicznego**⁴ – przepis ten ma zastosowanie jedynie do tej części gospodarstwa rolnego, która jest wykorzystywana do produkcji ekologicznej zgodnie z art. 11 rozporządzenia (WE) nr 834/2007.

W przypadku niespełnienia obowiązków w zakresie zazielenienia, przepisy unijne przewidują stosowanie sankcji poprzez odpowiednie zmniejszenie kwoty płatności (*patrz – rozdział: Sankcje za zazielenienie*).

Ważne!

Powierzchnia gruntów ornych, na podstawie której ustala się obowiązki w zakresie dywersyfikacji upraw oraz utrzymania obszarów EFA liczona jest od wszystkich kwalifikujących się gruntów ornych w gospodarstwie. Do ustalenia powierzchni gruntów ornych wlicza się również powierzchnię odrębnych działek rolnych poniżej 0,1 ha, na których jest prowadzona działalność rolnicza, ale do których nie przysługuje płatność (z tego względu, że działka nie spełnia minimalnej powierzchni określonej dla działki rolnej).

Oznacza to, że np. działka rolna o powierzchni 0,05 ha gruntów ornych, na której jest uprawiana marchew, powinna zostać wliczona do powierzchni gruntów ornych w celu wyliczenia zobowiązania w ramach dywersyfikacji upraw oraz utrzymania obszarów EFA.

II. DYWERSYFIKACJA UPRAW

Dotyczy gospodarstw rolnych **o powierzchni od 10 ha gruntów ornych**.

Gospodarstwa, w których występuje:

- a) **od 10 do 30 ha gruntów ornych** – zobowiązane będą do prowadzenia co najmniej **2 różnych upraw** na gruntach ornych, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż **75% gruntów ornych**;
- b) **powyżej 30 ha gruntów ornych** – zobowiązane będą do prowadzenia co najmniej **3 różnych upraw** na gruntach ornych, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż **75% gruntów ornych**, a dwie uprawy łącznie nie mogą zajmować więcej niż **95% gruntów ornych**.

Wymogi dotyczące maksymalnych progów dla upraw głównych (75% i 95%) nie będą dotyczyły gospodarstw, **w których trawa lub inne rośliny zielne**⁵ (z przeznaczeniem na paszę) **lub grunt ugorowany zajmują więcej niż 75% gruntów ornych**. W takich przypadkach uprawa główna na pozostałych gruntach ornych nie może zajmować więcej niż 75% pozostałego gruntu ornego, z wyjątkiem przypadku, gdy ten pozostały obszar jest

⁴ Spełniający wymogi określone w art. 29 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 834/2007.

⁵ Patrz – Słowniczek pojęć oraz załącznik 2 – Przykładowa lista gatunków roślin zaliczanych do „traw i innych roślin zielnych (z przeznaczeniem na paszę)”.

pokryty trawą lub innymi roślinami zielnymi (z przeznaczeniem na paszę) lub stanowi grunt ugorowany.

Za **odrębną uprawę** uznawany będzie:

- rodzaj w klasyfikacji botanicznej upraw,
- **forma ozima i jara tego samego rodzaju,**
- gatunki z rodzin krzyżowych (*Brassicaceae*), psiankowatych (*Solanaceae*) i dyniowatych (*Cucurbitaceae*),
- grunt ugorowany,
- trawa lub inne rośliny zielne (z przeznaczeniem na paszę).

Lista upraw uznawanych za odrębne uprawy w ramach dywersyfikacji upraw znajduje się w załączniku nr 3.

W okresie **od 15 maja do 15 lipca** uprawiane rośliny powinny znajdować się na polu. Będzie to podlegało sprawdzeniu przez organ kontrolny.

W celu obliczenia udziału upraw działkę może zadeklarować tylko raz w danym roku składania wniosków.

ODSTĘPSTWA !

Z obowiązku realizacji dywersyfikacji upraw **zwolnione** będą następujące gospodarstwa:

a) w których więcej niż 75% **gruntów ornych**:

- jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych roślin zielnych (z przeznaczeniem na paszę),
- jest ugorowane lub
- stanowi sumę powyższych upraw,

pod warunkiem, że pozostałe grunty orne nie przekraczają 30 hektarów;

b) w których więcej niż 75% **kwalifikujących się użytków rolnych**:

- stanowią trwałe użytki zielone,
- jest wykorzystywane do produkcji traw lub innych roślin zielnych (z przeznaczeniem na paszę), lub
- stanowi sumę powyższych upraw,

pod warunkiem, że pozostałe grunty orne nie przekraczają 30 hektarów;

c) w których więcej niż 50% obszarów w ramach zadeklarowanych gruntów ornych nie zostało zadeklarowanych przez rolnika w jego wniosku o pomoc za poprzedni rok oraz, na podstawie porównania wniosków o pomoc, na wszystkich gruntach ornych są uprawiane inne rośliny niż w poprzednim roku kalendarzowym.

III. UTRZYMANIE TRWAŁYCH UŻYTKÓW ZIELONYCH (TUZ)

W celu ochrony trwałych użytków zielonych, które w dużym stopniu przyczyniają się do zachowania różnorodności biologicznej, a w szczególności odgrywają ważną rolę

w pochłanianiu dwutlenku węgla i ochronie gleby, wprowadzono obowiązki dotyczące utrzymania trwałych użytków zielonych.

- 1) W ramach tych wymogów **na obszarach Natura 2000** będzie obowiązywał **zakaz przekształcania lub zaorywania** wyznaczonych **cennych przyrodniczo trwałych użytków zielonych**, w tym obejmujących gleby torfowe i podmokłe, które wymagają ścisłej ochrony w celu osiągnięcia celów dyrektywy ptasiej (2009/147/WE) i siedliskowej (92/43/EWG).

Każdy rolnik, który będzie posiadał TUZ'y cenne przyrodniczo, zostanie o tym indywidualnie poinformowany w karcie informacyjnej dołączanej do wstępnie wypełnionego wniosku o płatność w 2015 r.

W przypadku, gdy rolnik zaorze lub przekształci TUZ'y cenne przyrodniczo, oprócz sankcji w postaci zmniejszenia płatności, będzie miał obowiązek ponownego przekształcenia tego obszaru w trwały użytek zielony.

- 2) Ponadto, w celu zapobieżenia masowemu przekształcaniu TUZ na grunty orne **w kraju** zostanie wprowadzony obowiązek utrzymania udziału TUZ w powierzchni gruntów rolnych w skali całego kraju, który **nie może się zmniejszyć o więcej niż 5% w stosunku do roku referencyjnego** z 2015 r.⁶ Jest to analogiczny mechanizm do obecnie funkcjonującego w ramach zasady wzajemnej zgodności.

W przypadku zmniejszenia wskaźnika TUZ **o więcej niż 5% w skali kraju**, konieczne będzie wdrożenie działań naprawczych polegających na zobowiązaniu rolników, którzy przekształcili trwałe użytki zielone do przywrócenia określonej powierzchni gruntu w TUZ lub odtworzenia takiej samej powierzchni TUZ na innym gruncie.

IV. UTRZYMANIE OBSZARÓW PROEKOLOGICZNYCH (EFA)

Dotyczyć będzie gospodarstw o powierzchni **powyżej 15 ha gruntów ornych**, które będą zobowiązane do posiadania obszarów proekologicznych EFA na powierzchni co najmniej **5%**⁷ gruntów ornych.

ODSTĘPSTWA !

Z obowiązku realizacji utrzymania obszarów proekologicznych **zwolnione** będą następujące gospodarstwa:

- a) w których więcej niż 75 % **gruntów ornych**:
 - jest wykorzystywane do produkcji traw lub innych roślin zielnych (z przeznaczeniem na paszę),

⁶ Poziom referencyjny będzie obliczany jako relacja powierzchni TUZ (zadeklarowanych w 2012 r. oraz nowych TUZ, nieuwzględnionych w 2012 r., które zostaną zadeklarowane w 2015 r.), do całkowitej powierzchni użytków rolnych zadeklarowanych w 2015 r.

⁷ Odsetek ten, po przedstawieniu przez Komisję Europejską raportu oceniającego wdrażanie tej praktyki po 2017 r., może zostać podwyższony do 7%.

- jest ugorowane,
- jest wykorzystywane do uprawy roślin strączkowych lub
- stanowi sumę powyższych upraw,

pod warunkiem, że pozostałe grunty orne nie przekraczają 30 hektarów,

b) w których więcej niż 75 % kwalityfikujących się użytków rolnych:

- stanowią trwałe użytki zielone,
- jest wykorzystywane do produkcji traw lub innych roślin zielnych (z przeznaczeniem na paszę) lub
- stanowi sumę powyższych upraw,

pod warunkiem, że pozostałe grunty orne nie przekraczają 30 hektarów.

A. LISTA OBSZARÓW PROEKOLOGICZNYCH (EFA)

Do obszarów proekologicznych rolnicy będą mogli zaliczyć następujące elementy:

- 1) **grunty ugorowane** – na których w okresie **od 1 stycznia do 31 lipca** w danym roku nie jest prowadzona produkcja rolna (po upływie tego terminu rolnik będzie mógł przywrócić grunty do produkcji);
- 2) **elementy krajobrazu**:
 - A. Chronione w ramach norm Dobrej Kultury Rolnej (DKR)⁸:
 - a) **drzewa** będące pomnikami przyrody;
 - b) **oczka wodne** o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m²;
 - c) **rowy**, których szerokość nie przekracza 2 m;
 - B. Pozostałe elementy spełniające następujące kryteria:
 - a) **żywoploty lub pasy zadrzewione** – o maksymalnej szerokości do 10 m;
 - b) **drzewa wolnostojące** – o średnicy korony wynoszącej przynajmniej 4 m;
 - c) **zadrzewienia liniowe** – obejmujące drzewa o średnicy korony wynoszącej przynajmniej 4 m; odległość między koronami drzew nie powinna przekraczać 5 m;
 - d) **zadrzewienia grupowe**, których korony zachodzą na siebie **oraz zagajniki śródpolne** – o maksymalnej powierzchni do 0,3 ha;
 - e) **miedze śródpolne** – o szerokości od 1 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna;
 - f) **oczka wodne** – o maksymalnej powierzchni do 0,1 ha, z wyłączeniem zbiorników zawierających elementy betonowe lub plastik, wraz z możliwością wliczenia do powierzchni oczka strefy z roślinnością nadbrzeżną o szerokości do 10 m występującą wzdłuż wody;
 - g) **rowy** – o maksymalnej szerokości do 6 m, włączając otwarte ciekły wodne służące do nawadniania i odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu;

⁸ Określone w rozporządzeniu w MRiRW z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz.211, z późn. zm.)

WAŻNE !

Wszystkie elementy krajobrazu deklarowane jako obszary proekologiczne muszą być w posiadaniu rolnika.

Za obszary proekologiczne mogą być uznane **elementy krajobrazu** położone na gruncie ornym, jak również takie elementy krajobrazu, które **przylegają do gruntów ornych gospodarstwa**. Do obszaru EFA mogą być wliczane również takie elementy, które nie kwalifikują się do powierzchni uprawnionej do jednolitej płatności obszarowej (*patrz – rozdział: Kwalifikowalność a obszary proekologiczne EFA*).

Elementy krajobrazu nie spełniające ww. minimalnych i/lub maksymalnych wielkości (np. rów o szerokości 7 m, miedza o szerokości 0,5 m) nie będą mogły być wliczane do obszarów proekologicznych, tzn. nie jest możliwe nawet częściowe wykorzystanie elementu w przypadku, jeśli przekracza on wymagane wielkości.

3) **strefy buforowe**, w tym strefy buforowe na trwałych użytkach zielonych, pod warunkiem, że różnią się one od przylegającej kwalifikującej się powierzchni użytków rolnych, o szerokości ustanowionej:

- w ramach norm DKR (przynajmniej 5 m, 10 m lub 20 m) oraz
- inne strefy buforowe o szerokości nie mniejszej niż 1 m, usytuowane na, lub przylegające do gruntu ornego, w taki sposób, że ich dłuższe krawędzie są równoległe do krawędzi cieku wodnego lub zbiornika wodnego;

Strefy buforowe mogą obejmować również pasie z roślinnością nadbrzeżną o szerokości do 10 m występującą wzdłuż cieku wodnego;

Na strefach buforowych nie może być prowadzona produkcja rolna, niemniej jednak wypas lub koszenie na tych obszarach będą możliwe, pod warunkiem, że strefę tę będzie można odróżnić od przyległych użytków rolnych. Powyższa zasada odnosi się także do stref buforowych ustanowionych w ramach norm DKR jeśli rolnik zdecyduje się je zadeklarować do EFA.

WAŻNE !

Za obszary proekologiczne mogą być uznane **strefy buforowe** położone na gruncie ornym, jak również strefy, które **przylegają dłuższą krawędzią do gruntów ornych gospodarstwa**.

- 4) **pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu** – o szerokości od 1 m do 10 m; na pasach tych dopuszcza się zarówno prowadzenie, jak i nie prowadzenie produkcji. Decyzję w tym zakresie pozostawia się rolnikowi.

W przypadku, jeśli:

- **produkcja nie będzie prowadzona** – dopuszcza się wypas lub koszenie, pod warunkiem, że pasy te można odróżnić od przyległych gruntów rolnych;
- **produkcja będzie prowadzona** – obowiązkowe będzie stosowanie współczynnika ważenia - 0,3 (*patrz - współczynniki ważenia i konwersji*);

- 5) **zagajniki o krótkiej rotacji, na których:**

- obowiązuje **zakaz stosowania środków ochrony roślin,**
- **i możliwe jest stosowanie nawożenia mineralnego w następujących limitach:**
 - a) w roku założenia plantacji – dawki nawozów mineralnych nie mogą przekroczyć 20 kg/ha N, 20 kg/ha P₂O₅, i 40 kg/ha K₂O oraz
 - b) w roku następującym po zbiorze roślin – dawki nawozów mineralnych nie mogą przekroczyć 80 kg/ha N, 30 kg/ha P₂O₅, i 80 kg/ha K₂O;

Przewiduje się, że do zagajników traktowanych jako EFA zaliczane będą **gatunki drzew z rodzaju wierzba**, z wyjątkiem wierzby wykorzystywanej do wyplatania, **brzoza**, oraz **topola czarna** i jej **krzyżówki**.

W przypadku zagajników, powierzchnia zaliczana do obszaru EFA będzie stanowić jedynie 30% powierzchni rzeczywistej (*patrz - współczynniki ważenia i konwersji*);

- 6) **obszary zalesione** po 2008 r. w ramach PROW 2007-2013 (zalesienia na gruntach rolnych) i PROW 2014-2020, które kwalifikowały się (zapewniły rolnikowi prawo) do jednolitej płatności obszarowej w 2008 r. ;

- 7) **międzyplony lub pokrywę zieloną** – w postaci (i) wsiewek traw w uprawę główną lub (ii) mieszanek utworzonych z **co najmniej 2 gatunków roślin** z następujących grup roślin uprawnych: zbóż, oleistych, pastewnych, bobowatych drobnonasiennych, bobowatych grubonasiennych oraz roślin miododajnych.

Udział głównego składnika w mieszance, liczony na powierzchni pola lub w mieszance siewnej, nie może przekraczać **80%**.

Międzyplony i pokrywa zielona ustanowione w formie mieszanek muszą być **wysiane** w następujących terminach:

- **międzyplony ścierniskowe: do dnia 15 sierpnia;**
- **międzyplony ozime: do dnia 1 października.**

Ponadto międzyplony te muszą być **utrzymywane** na polu:

- **międzyplony ścierniskowe: do dnia 15 września;**
- **międzyplony ozime: do dnia 15 lutego.**

WAŻNE !

Mieszanki złożone z samych gatunków zbóż nie będą uznawane za obszar proekologiczny.

Rośliny **ozime zwykle wysiewane jesienią do zbioru lub do wypasu**, ani międzyplony zadeklarowane jako praktyki równoważne do praktyki dywersyfikacji upraw (w ramach programu rolnośrodowiskowego lub rolnośrodowiskowo – klimatycznego - *patrz str. 4*), **nie mogą być jednocześnie deklarowane jako obszary proekologiczne.**

Powierzchnia zaliczana do obszaru EFA będzie stanowić jedynie 30% powierzchni rzeczywistej (*patrz - współczynniki ważenia i konwersji*).

Przykładowa lista gatunków, z których możliwe będzie tworzenie mieszanek uznawanych za obszar proekologiczny, została określona w załączniku nr 4.

- 8) **uprawy wiążące azot** (czyli rośliny bobowate) – mające na celu poprawę różnorodności biologicznej.⁹ Powierzchnia zaliczana do obszaru EFA będzie stanowić jedynie 70% powierzchni rzeczywistej (*patrz - współczynniki ważenia i konwersji*).

Rośliny bobowate uprawiane jako międzyplony i zadeklarowane jako praktyki równoważne do praktyki dywersyfikacji upraw (w ramach programu rolnośrodowiskowego lub rolnośrodowiskowo – klimatycznego – *patrz str. 4*), **nie mogą być jednocześnie deklarowane jako obszary EFA.**

Lista roślin wiążących azot, których uprawa będzie uznana za obszar EFA została określona w załączniku nr 5.

WAŻNE !

- Uprawy wiążące azot (bobowate) oraz ugory mogą być jednocześnie zaliczone jako uprawa w ramach dywersyfikacji upraw oraz jako obszar proekologiczny (EFA).
- Rolnik może zgłosić ten sam obszar lub element krajobrazu jako obszar proekologiczny **tylko raz w danym roku** składania wniosków.

⁹ Gatunki roślin bobowatych, których uprawa będzie uznana za obszar EFA zostaną określone w rozporządzeniu.

PAMIĘTAJ !

- Obszary proekologiczne **co do zasady powinny znajdować się na gruntach ornych danego gospodarstwa rolnego**, z wyjątkiem:
 - zagajników o krótkiej rotacji,
 - obszarów zalesionych.
- W przypadku elementów krajobrazu i sfer buforowych, obszary proekologiczne mogą również **przylegać** do gruntów ornych gospodarstwa zadeklarowanych do płatności.
- O tym, czy element krajobrazu lub strefa buforowa mogą być uznane za obszar EFA decyduje ich przyleganie do gruntu ornego kwalifikującego się do płatności (*patrz – rozdział „Przylegające” obszary proekologiczne*).

B. KWALIFIKOWALNOŚĆ A OBSZARY PROEKOLOGICZNE EFA

Za obszary proekologiczne mogą być uznane elementy krajobrazu, które:

- 1) **wliczają się do obszaru działki rolnej kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej**, tzn. są to elementy krajobrazu, które:
 - tradycyjnie występują na gruntach rolnych i ich **szerokość nie przekracza 2 metrów** (żywopłoty, rowy, murki) oraz
 - **są chronione w ramach norm DKR** (tj.: drzewa będące pomnikami przyrody; oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m² oraz rowy, których szerokość nie przekracza 2 metrów),
- 2) **nie wliczają się do powierzchni działki rolnej kwalifikującej się do płatności**, z uwagi na swoje rozmiary (elementy szersze niż 2 metry),

W tym przypadku, aby takie elementy mogły być zaliczone do obszaru EFA, muszą spełniać minimalne/maksymalne wielkości określone dla obiektów EFA (*patrz: Lista obszarów EFA*).

Elementy krajobrazu nie spełniające wielkości określonych dla poszczególnych obszarów proekologicznych (np. rów o szerokości 7 m, miedza o szerokości 0,5 m) w ogóle nie będą mogły być wliczane do obszarów proekologicznych, tzn. nie jest możliwe nawet częściowe wykorzystanie elementu w przypadku, jeśli przekracza on wymagane wielkości.

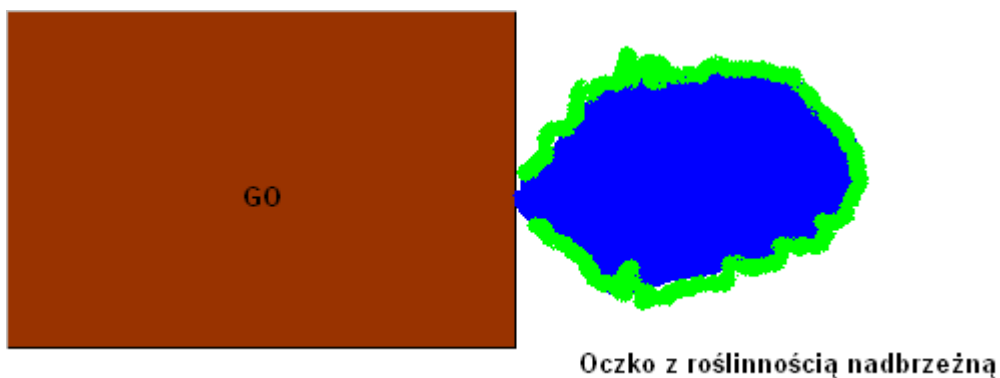
Należy zaznaczyć, że do obszaru EFA będą wliczały się ww. elementy krajobrazu położone na lub przylegające do gruntu ornego stanowiącego oddzielną działkę rolną o powierzchni poniżej 0,1 ha (na której jest prowadzona działalność rolnicza, ale do której nie przysługuje płatność, z tego względu, że nie spełnia minimalnej powierzchni określonej dla działki rolnej).

Oznacza to, że np. rów o szerokości do 2 m przylegający dłuższą krawędzią do gruntu ornego stanowiącego oddzielną działkę o powierzchni poniżej 0,1 ha, na której uprawia się marchewkę, może zostać uznany za obszar EFA.

C. „PRZYLEGAJĄCE” OBSZARY PROEKOLOGICZNE

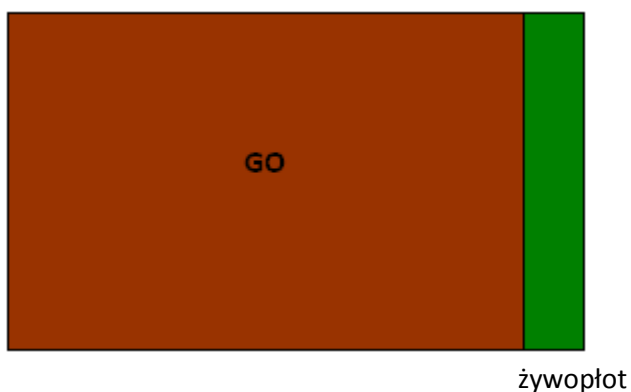
Elementy krajobrazu o nieregularnym kształcie (np. oczka wodne, pojedyncze drzewa, zadrzewienia grupowe) są uznawane za obszary EFA, jeśli będą fizycznie dotykały gruntu ornego, przynajmniej w jednym punkcie (nie jest określona minimalna wielkość punktu stycznego) (rys.1).

Rys.1

Liniowe elementy krajobrazu (np. żywopłot, rów) oraz strefy buforowe są uznawane za obszary proekologiczne (EFA), jeśli przylegają **dłuższą krawędzią** do gruntu ornego (rys. 2).

Rys.2

Żywopłot na rys. 3 nie może zostać uznany za obszar proekologiczny, ponieważ dłuższą krawędzią przylega do trwałego użytku zielonego, a nie do gruntu ornego.

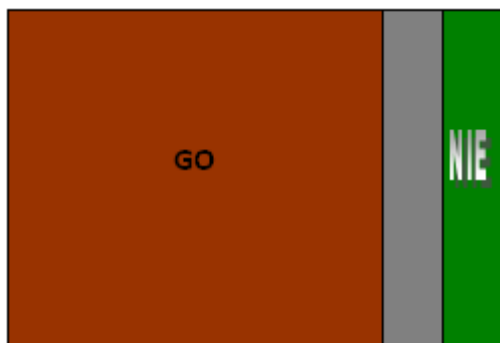
Rys. 3

żywoplot

Jeśli element krajobrazu lub strefa buforowa są oddzielone od gruntu ornego np. drogą niekwalifikującą się do płatności (droga przekracza szerokość 2 metrów), **to nie może on zostać uznany za obszar proekologiczny (rys.4).**

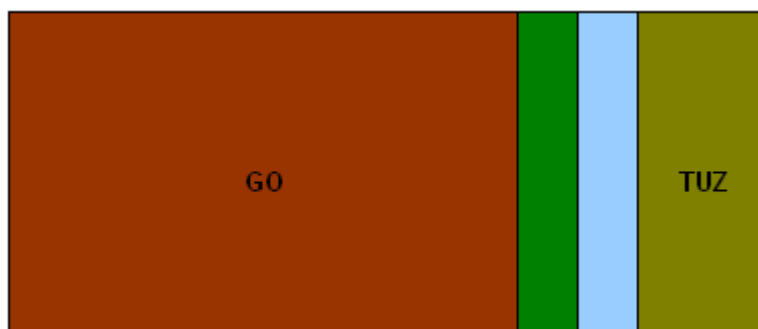
Rys.4

droga o szerokości 3 m/żywoplot

Na rys. 5 element krajobrazu (rów) przylega do innego elementu krajobrazu (żywoplotu), który to przylega do gruntu ornego. W takim przypadku, każdy z tych elementów, zarówno żywoplot, jak i rów, mogą być uznane za obszar proekologiczny, pod warunkiem, że element krajobrazu (żywoplot) położony między gruntem ornym, a rowem kwalifikuje się do powierzchni uprawnionej do płatności (ma szerokość do 2 metrów).

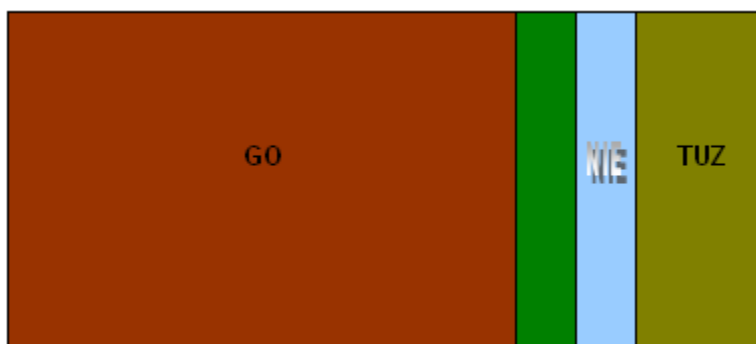
Rys. 5

żywoplot do 2 m/ rów

Na rys. 6 do obszaru proekologicznego może być zaliczony jedynie żywoplot (spełniający wymiary określone dla obszaru EFA), gdyż przylega on bezpośrednio do gruntu ornego. Natomiast rów nie może być zadeklarowany do obszaru EFA, ponieważ przylega do żywoplotu, który nie kwalifikuje się do płatności (jest szerszy niż 2 metry).

Rys. 6

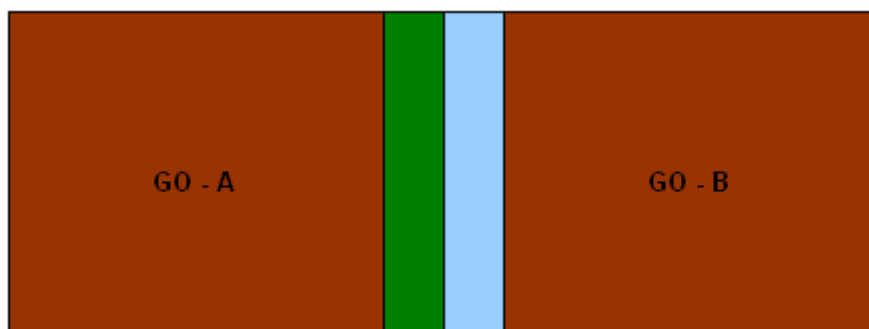

żywoplot o szerokości 3 m/ rów

W przypadku przedstawionym na rys. 7, jeżeli grunt orny A (GO – A) i żywoplot zostaną zadeklarowane przez rolnika A (są w posiadaniu rolnika A), a grunt orny B (GO – B) i rów przez rolnika B (są w posiadaniu rolnika B), to oba elementy krajobrazu mogą zostać uznane za obszar proekologiczny, pod warunkiem, że spełniają parametry właściwe dla EFA, niezależnie od tego, czy kwalifikują się do płatności, czy nie.

Natomiast jeżeli grunt orny A (GO – A) oraz żywoplot i rów zostaną zadeklarowane przez rolnika A (są w posiadaniu rolnika A), natomiast grunt orny B (GO – B) przez rolnika B, to rów może zostać uznany za obszar proekologiczny przez rolnika A, jedynie pod warunkiem, że żywoplot kwalifikuje się do płatności (ma szerokość do 2 metrów).

Rys. 7

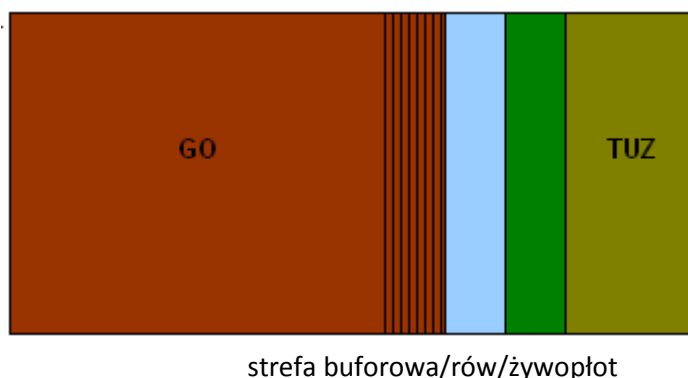
żywoplot/rów

W przypadku przedstawionym na rys. 8, jeśli strefa buforowa jest położona na gruncie ornym, to rów można uznać za przylegający do gruntu ornego niezależnie od tego, czy kwalifikuje się do płatności, czy nie.

W przypadku, jeśli rów kwalifikuje się do powierzchni uprawnionej do płatności (ma szerokość do 2 metrów), wówczas także żywoplot, niezależnie od tego, czy kwalifikuje się do płatności, czy nie, może zostać uznany za obszar proekologiczny.

Jeśli rów nie kwalifikuje się do powierzchni uprawnionej do płatności (jest szerszy niż 2 metry) – żywoplot nie może zostać uznany za obszar proekologiczny.

Rys. 8

D. WSPÓŁCZYNNIKI WAŻENIA I KONWERSJI

Współczynniki konwersji i ważenia wykorzystywane do obliczania powierzchni obszarów proekologicznych będą stosowane do wszystkich obszarów EFA. Ich wartość odzwierciedla zróżnicowane znaczenie poszczególnych obszarów dla różnorodności biologicznej (załącznik nr 6).

Współczynniki te służą do przeliczenia rzeczywistej powierzchni obiektów uznawanych za obszary proekologiczne na powierzchnię przeliczeniową, większą lub mniejszą od rzeczywistej.

W przypadku elementów o charakterze liniowym i punktowym zastosowanie współczynników będzie powodowało zwiększenie ich powierzchni wliczanej do obszaru EFA. Natomiast w przypadku obszarów, dla których wartość współczynników została określona na poziomie poniżej 1 zastosowanie tych współczynników spowoduje, że rzeczywista powierzchnia tych obszarów zaliczana do EFA zostanie zmniejszona i będzie, w przypadku międzyplonów, zagajników o krótkiej rotacji i pasów przy lesie z produkcją, stanowić jedynie 30% powierzchni rzeczywistej, a w przypadku upraw wiążących azot - 70% powierzchni rzeczywistej¹⁰.

Przykład

- 1 drzewo wolnostojące (średnica korony powyżej 4 m) po przemnożeniu przez współczynnik konwersji (20) i współczynnik ważenia (1,5) da nam w sumie 30 m² obszaru EFA.

$$1 \text{ drzewo} \times 20 \times 1,5 = 30 \text{ m}^2 \text{ obszaru EFA}$$

- Oczko wodne (o powierzchni 1000 m²) po przemnożeniu przez współczynnik ważenia (1,5) da w sumie 1500 m² obszaru EFA.

$$1000 \text{ m}^2 \text{ (pow. oczka wodnego)} \times 1,5 = 1500 \text{ m}^2 \text{ obszaru EFA}$$

Więcej na temat praktycznego zastosowania współczynników – patrz: rozdział - Utrzymanie obszarów proekologicznych w gospodarstwie w praktyce.

¹⁰ Zastosowanie współczynników o wartości poniżej 1 jest obowiązkowe dla państwa członkowskiego.

E. UTRZYMANIE OBSZARÓW PROEKOLOGICZNYCH W GOSPODARSTWIE W PRAKTYCE

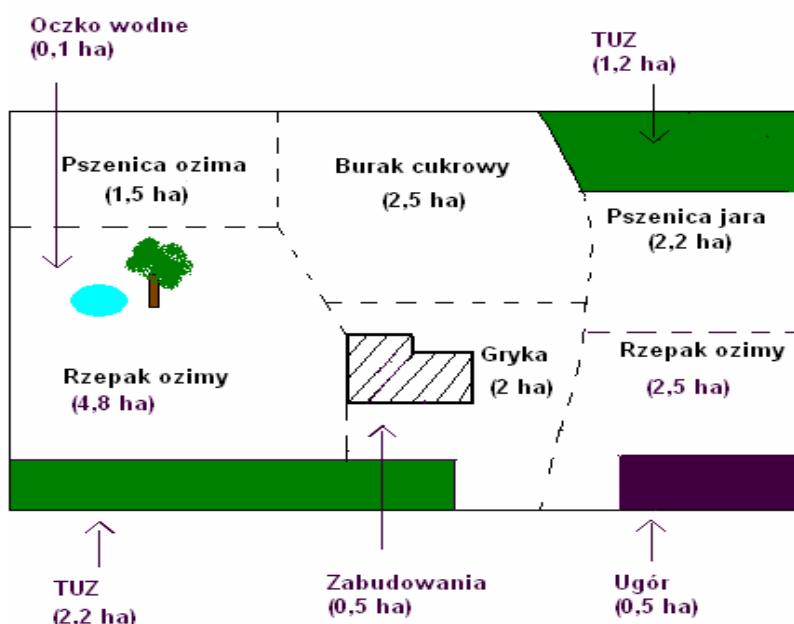
KROK 1 – Należy wyliczyć jaką powierzchnię w gospodarstwie trzeba przeznaczyć na obszary proekologiczne.

Dokonyjemy tego poprzez **wyliczenie powierzchni odpowiadającej 5% powierzchni gruntów ornych** zadeklarowanych do jednolitej płatności obszarowej (zgodnie z przykładem przedstawionym na rys. 9).

Rys. 9

Powierzchnia gospodarstwa	20,0 ha
uprawy	15.5 ha
ugory	0.5 ha
trwale użytki zielone (TUZ)	3.4 ha
oczko wodne	0.1 ha
drzewo wolnostojące (średnica korony \geq 4m)	1 szt.
zabudowania	0.5 ha

Grunty orne (GO)	16.0 ha
EFA	5%
Wymagana powierzchnia EFA	0.8 ha

Jak wynika z przedstawionych danych, na obszary proekologiczne należy przeznaczyć **0,8 ha GO**.

KROK 2 – W celu realizacji EFA na powierzchni 0.8 ha GO w pierwszej kolejności należy uwzględnić te obszary proekologiczne, które występują już w gospodarstwie.

Dostępne w gospodarstwie obszary proekologiczne to:

- ugory = 0,5 ha (5000 m²)
- oczko wodne = 0,1 ha (1000 m²)
- drzewo wolnostojące = 1 szt.

KROK 3 – Powierzchnię rzeczywistą posiadanych obszarów proekologicznych należy następnie przemnożyć **przez współczynniki ważenia i konwersji** (załącznik nr 4), a potem zsumować ich powierzchnię.

Otrzymany wynik pozwoli ocenić, czy w gospodarstwie istnieje konieczność wyznaczenia dodatkowych obszarów EFA.

- **Grunt ugorowany: 5000 m² x 1 (współczynnik ważenia) = 5000 m² obszaru EFA**
- **Drzewo: 1 x 20 (współcz. konwersji) x 1,5 (współcz. ważenia) = 30 m² obszaru EFA**
- **Oczko wodne: 1000 m² x 1,5 (współczynnik ważenia) = 1500 m² obszaru EFA**

Suma obszaru EFA: 0.653 ha (6530 m²)

Wymagana powierzchnia EFA: 0.8 ha

Brakuje: 0.147 ha obszaru EFA

KROK 4 – Z obliczeń wynika, iż w gospodarstwie brakuje 0,147 ha obszaru EFA. W celu wypełnienia tego zobowiązania rolnik może np. zdecydować się na powiększenie obszaru ugorowanego lub ustanowić inny obszar z listy EFA. W tym przypadku rolnik zdecydował, że brakujący obszar EFA wypełni poprzez uprawę roślin wiążących azot (współczynnik ważenia - 0,7).

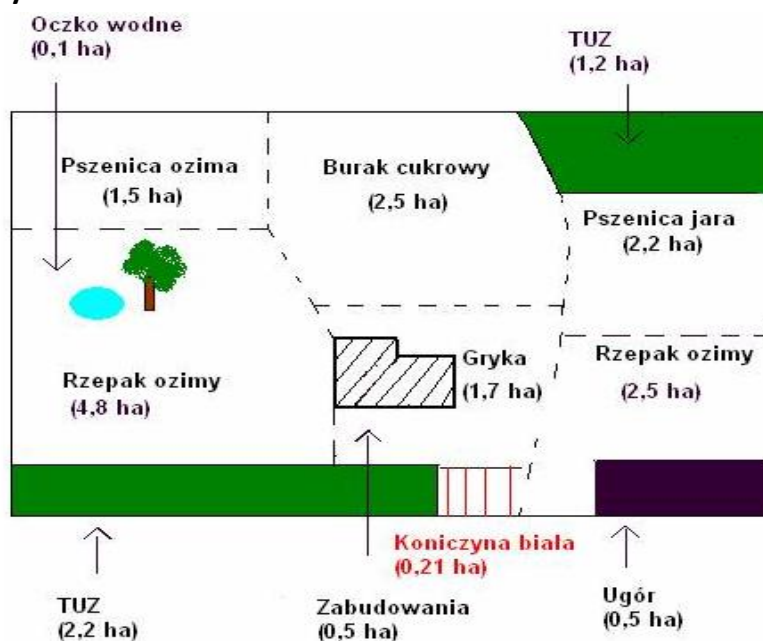
- **0,147 ha = 1470 m² (pow. brakującego obszaru EFA)**

Ponieważ do wyliczenia powierzchni uprawy wiążącej azot zaliczanej do EFA należy zastosować współczynnik 0,7, rzeczywista powierzchnia pod tą uprawą będzie większa.

- **1470 m² : 0,7 (współczynnik dla upraw wiążących azot) = 2100 m² - taką minimalną powierzchnię rzeczywistą GO należy przeznaczyć na uprawy wiążące azot**

W tym celu w gospodarstwie zmniejszono powierzchnię zasiewu gryki na rzecz 0,21 ha koniczyny białej (rys. 10).

Rys. 10

PODSUMOWANIE:

W gospodarstwie należy przeznaczyć **0,8 ha GO na obszary EFA**.

W tym celu wykorzystano istniejące w gospodarstwie następujące elementy EFA: grunt ugorowany, drzewo, oczko wodne. Dodatkowo wysiano uprawę wiążącą azot (koniczynę białą).

OBSZAR PROEKOLOGICZNY	POWIERZCHNIA RZECZYWISTA OBSZARU EFA	POWIERZCHNIA OBSZARU EFA PO ZASTOSOWANIU WSPÓŁCZYNNIKÓW
Grunt ugorowany	0,5 ha	0,5 ha
Drzewo wolnostojące	1 drzewo	0,003 ha
Oczko wodne	0,1 ha	0,15 ha
Uprawa wiążąca azot (koniczyna biała)	0,21 ha	0,147 ha
		RAZEM: 0,8 ha

Co daje łącznie wymagana powierzchnia obszarów EFA w gospodarstwie: **0,8 ha GO**

F. WSPÓLNA REALIZACJA PRAKTYKI UTRZYMANIA OBSZARÓW PROEKOLOGICZNYCH

Rolnicy, których gospodarstwa leżą w bliskiej odległości mogą skorzystać z możliwości wspólnej realizacji wymogu obszary proekologiczne. W takim przypadku muszą być spełnione następujące warunki:

- we wspólnej realizacji praktyki EFA **może uczestniczyć do 10-ciu rolników**;
- gospodarstwa muszą **znajdować się w bliskiej odległości** - 80% powierzchni każdego z gospodarstw powinno znajdować się w promieniu maksymalnie 15 km, tj. w okręgu o średnicy 30 km;
- wspólnie rozliczane mogą być jedynie **przylegające obszary proekologiczne** (nie jest określona minimalna wielkość punktu styczności);
- każdy z rolników **zapewnia**, aby **przynajmniej połowa (50%) obszarów**, które powinien przeznaczyć na obszary EFA (czyli powierzchnia odpowiadająca 2,5% GO), była położona **na terenie jego gospodarstwa rolnego**. Pozostała część może być realizowana poprzez „wspólny obszar proekologiczny”;
- obszary EFA objęte wspólnym wdrożeniem mogą stanowić **jeden lub kilka obszarów** i znajdować się **na gruncie jednego lub więcej rolników**, tzn. nie wszyscy rolnicy biorący udział we wspólnej realizacji praktyki EFA muszą uczestniczyć w tworzeniu wspólnego obszaru proekologicznego;
- rolnicy są zobowiązani zawrzeć **pisemną umowę** w odniesieniu do: (i) szczegółów finansowych porozumienia oraz (ii) sankcji w przypadku stwierdzenia niezgodności na wspólnym obszarze EFA.

V. SANKCJE ZA ZAZIELENIE

W przypadku nieprzestrzegania praktyk zazielenienia na rolników nakładane będą kary administracyjne polegające na zmniejszeniu kwoty otrzymanych w danym roku płatności bezpośrednich¹¹. Przez dwa pierwsze lata wdrażania zazielenienia (2015 r. i 2016 r.) kary te nie będą wykraczać poza kwotę otrzymanej płatności za zazielenienie i, w zależności od stopnia stwierdzonej niezgodności, będą obejmować część lub całość płatności za zazielenienie. Natomiast w kolejnych latach kary będą mogły nawet przewyższać otrzymaną kwotę zazielenienia (w 2017 r. o maksymalnie 20%, a od 2018 r. o maksymalnie 25%), co oznacza, że w razie stwierdzenia niezgodności, kara za nieprzestrzeganie praktyk zazielenienia spowoduje także częściowe zmniejszenie jednolitej płatności obszarowej.

¹¹ Zgodnie z art. 77 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008

VI. SŁOWNICZEK POJĘĆ:

Grunty orne (art. 4 ust.1 lit. f rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają grunty uprawiane w celu produkcji roślinnej lub obszary dostępne dla produkcji roślinnej, ale ugorowane, bez względu na to, czy grunty te znajdują się pod uprawą szklarniową lub pod stałym bądź ruchomym przykryciem.

Gospodarstwo rolne (art. 4 ust.1 lit. b rozporządzenia 1307/2013) – wszystkie jednostki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika znajdujące się na terenie Polski.

Jednolita płatność obszarowa (art. 36 rozporządzenia 1307/2013) – roczna płatność do każdego zadeklarowanego hektara powierzchni kwalifikującej się do płatności. Obliczana jest corocznie poprzez podzielenie rocznej puli środków finansowych przez liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych przez rolników w danym roku.

Płatność zielona (płatność za zazielenienie) (art. 43 rozporządzenia 1307/2013) – obowiązkowy element systemu płatności bezpośrednich z tytułu realizacji praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska. Praktyki te obejmują: **dywersyfikację upraw, utrzymanie trwałych użytków zielonych (TUZ)** oraz **utrzymanie obszarów proekologicznych (EFA)**.

Trawy lub inne rośliny zielne (z przeznaczeniem na paszę) (art. 4 ust.1 lit. i rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają wszystkie rośliny zielne, rosnące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion przeznaczonych do zasiewania pastwisk lub łąk w państwie członkowskim, niezależnie od tego czy są wykorzystywane do wypasania zwierząt.

Trwałe użytki zielone (art. 4 ust.1 lit. h rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają grunty zajęte pod uprawę traw lub innych pasz z roślin zielnych naturalnych (samosiewnych) lub powstałych w wyniku działalności rolniczej (wysiewanych), niepodlegające płodozmianowi w gospodarstwie przez okres pięciu lat lub dłużej.

Uprawy trwałe (art. 4 ust.1 lit. g rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają uprawy niepodlegające płodozmianowi, inne niż trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe, które zajmują grunty przez okres pięciu lat lub dłużej i dają powtarzające się zbiory, w tym szkółki i zagajniki o krótkiej rotacji.

Użytki rolne (art. 4 ust.1 lit. e rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają każdy obszar zajmowany przez grunty orne, trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe lub uprawy trwałe.

VII. ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik nr 1 – Przykładowa lista gatunków zaliczanych do upraw trwałych.

- Agrest
- Amelanchier (świdiśliwa)
- Aronia czarno owocowa
- Bez czarny
- Borówka brusznica
- Borówka niska
- Borówka wysoka i średnia
- Brzoskwinia
- Czereśnia
- Dereń jadalny
- Grusza
- Jabłoń
- Jagoda kamczacka (suchodrzew jadalny)
- Jeżyna
- Malina
- Morela
- Pigwa
- Pigwowiec
- Porzeczka (czarna i kolorowa)
- Porzeczko agrest
- Rokitnik
- Róża owocowa
- Śliwa
- Winorośl
- Wiśnia
- Żurawina

Załącznik nr 2 – Przykładowa lista gatunków roślin zaliczanych do „traw i innych roślin zielnych”.

Bobowate drobnonasienne:

- Koniczyna łąkowa (czerwona)
- Koniczyna biała
- Koniczyna perska
- Koniczyna krwistoczerwona (inkarnatka)
- Koniczyna białoróżowa
- Esparceta siewna
- Komonica zwyczajna (rożkowa)
- Komonica błotna
- Lucerna siewna
- Lucerna mieszańcowa
- Lucerna nerkowata
- Nostrzyk biały
- Rutwica wschodnia

Trawy pastewne:

- Kostrzewa łąkowa
- Kostrzewa trzcinowa
- Kostrzyca (festulolium)
- Kupkówka pospolita
- Mietlica biaława (olbrzymia)
- Mietlica psia
- Mietlica rozłogowa
- Rajgras wyniosły
- Stokłosa uniolowata
- Stokłosa bezostna
- Tymotka łąkowa
- Wiechlina łąkowa
- Wiechlina błotna
- Życica mieszańcowa (rajgras oldenburski)
- Życica trwała (rajgras angielski)
- Życica wielokwiatowa (rajgras włoski)
- Życica westerwoldzka (rajgras holenderski)
- Mozga trzcinowata
- Wyczyniec łąkowy
- Kostrzewa czerwona
- Konietlica łąkowa

Załącznik nr 3 - Lista upraw uznawanych za odrębne uprawy w ramach dywersyfikacji upraw.

uprawa	nazwa rośliny uprawnej	Nazwa łacińska gatunku (dwuczłonowa), rozszerzenie w niektórych przypadkach dotyczy podgatunku, lub odmiany	Genera (nazwa jednoczłonowa)	Rodzaj	Familia	Rodzina
burak	burak pastewny	<i>Beta vulgaris L.</i>	<i>Beta</i>	burak	Amaranthaceae	szarłatowate
	burak cukrowy	<i>Beta vulgaris L.</i>	<i>Beta</i>	burak	Amaranthaceae	szarłatowate
	burak liściowy, boćwina	<i>Beta vulgaris L.</i>	<i>Beta</i>	burak	Amaranthaceae	szarłatowate
	burak ćwikłowy	<i>Beta vulgaris L.</i>	<i>Beta</i>	burak	Amaranthaceae	szarłatowate
komosa ryżowa, quinoa	komosa ryżowa, quinoa	<i>Chenopodium quinoa</i>	<i>Chenopodium</i>	komosa	Amaranthaceae	szarłatowate
szarłat	szarłat	<i>Amaranthus spp.</i>	<i>Amaranthus spp.</i>	szarłat	Amaranthaceae	szarłatowate
szpinak zwyczajny	szpinak warzywny (zwyczajny)	<i>Spinacia oleracea L.</i>	<i>Spinacia</i>	szpinak	Amaranthaceae	szarłatowate
czosnek	cebula perłowa	<i>Allium ampeloprasum</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	szalotka	<i>Allium ascalonicum</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	cebula zwyczajna	<i>Allium cepa</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	cebula kartoflanka	<i>Allium cepa var. aggregatum</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	cebula wielopiętrowa	<i>Allium cepa var. proliferum</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	siedmiolatka	<i>Allium fistulosum L.</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	rokambuł	<i>Allium ophioscorodon Don</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	por	<i>Allium porrum L.</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	czosnek	<i>Allium sativum L.</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	szczypiorek	<i>Allium schoenoprasum L.</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
	czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum L.</i>	<i>Allium</i>	czosnek	Alliaceae	czosnkowate
marchew	marchew pastewna	<i>Daucus carota L.</i>	<i>Daucus</i>	marchew	Apiaceae	selerowate
	marchew jadalna	<i>Daucus carota L.</i>	<i>Daucus</i>	marchew	Apiaceae	selerowate
koper ogrodowy	koper ogrodowy	<i>Anethum graveolens L.</i>	<i>Anethum</i>	koper	Apiaceae	selerowate
koper włoski	koper włoski	<i>Foeniculum vulgare Mill.</i>	<i>Foeniculum</i>	koper	Apiaceae	selerowate
seler	seler naciowy	<i>Apium graveolens var. dulce</i>	<i>Apium</i>	seler	Apiaceae	selerowate
	seler korzeniowy	<i>Apium graveolens var. rapaceum</i>	<i>Apium</i>	seler	Apiaceae	selerowate
arcydzięgiel litwor	arcydzięgiel litwor	<i>Archangelica officinalis L.</i>	<i>Archange</i>	arcydzięgiel	Apiaceae	selerowate
kminek zwyczajny	kminek zwyczajny	<i>Carum carvi L.</i>	<i>Carum</i>	kminek	Apiaceae	selerowate
kolendra siewna	kolendra siewna	<i>Coriandrum sativum L.</i>	<i>Coriandrum</i>	kolendra	Apiaceae	selerowate
lubczyk ogrodowy	lubczyk ogrodowy	<i>Levisticum officinalis L.</i>	<i>Levisticum</i>	lubczyk	Apiaceae	selerowate
pasternak zwyczajny	pasternak zwyczajny	<i>Pastinaca sativa L.</i>	<i>Pastinaca</i>	pasternak	Apiaceae	selerowate
pietruszka	pietruszka naciowa	<i>Petroselinum sativum ssp. crispum</i>	<i>Petroselinum</i>	pietruszka	Apiaceae	selerowate
	pietruszka korzeniowa	<i>Petroselinum sativum ssp. tuberosum</i>	<i>Petroselinum</i>	pietruszka	Apiaceae	selerowate
anyż (biedrzynek anyż)	anyż (biedrzynek anyż)	<i>Pimpinella anisum L.</i>	<i>Pimpinella</i>	anyż	Apiaceae	selerowate
żeń-szeń prawdziwy	żeń-szeń prawdziwy	<i>Panax ginseng C.A.Mey</i>	<i>Panax</i>	żeń-szeń	Araliaceae	araliowate
szparag lekarski	szparag lekarski	<i>Asparagus officinalis L.</i>	<i>Asparagus</i>	szparag	Asparagaceae	szparagowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

cykoria	endywia kędzierzawa	<i>Cichorium endivia L.</i>	<i>Cichorium</i>	cykoria	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	endywia eskariola	<i>Cichorium endivia L.</i>	<i>Cichorium</i>	cykoria	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	cykoria warzywna (liściowa, sałatowa)	<i>Cichorium intybus var. foliosum Hegi</i>	<i>Cichorium</i>	cykoria	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	cykoria siewna (korzeniowa)	<i>Cichorium intybus var. sativum Lam. et DC.</i>	<i>Cichorium</i>	cykoria	<i>Asteraceae</i>	astrowate
krwawnik pospolity	krwawnik pospolity	<i>Achillea millefolium L.</i>	<i>Achillea</i>	krwawnik	<i>Asteraceae</i>	astrowate
rumian rzymski (szlachetny)	rumian rzymski (szlachetny)	<i>Anthemis nobilis L.</i>	<i>Anthemis</i>	rumian	<i>Asteraceae</i>	astrowate
łopian większy	łopian większy	<i>Arctium lappa L.</i>	<i>Arctium</i>	łopian	<i>Asteraceae</i>	astrowate
arnika	arnika łąkowa	<i>Arnica chamissonis Less.</i>	<i>Arnica</i>	arnika	<i>Asteraceae</i>	astrowate
bylica	bylica boże drzewko	<i>Artemisia abrotanum L.</i>	<i>Artemisia</i>	bylica	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	bylica piołun	<i>Artemisia absinthium L.</i>	<i>Artemisia</i>	bylica	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	bylica estragon	<i>Artemisia dracunculus L.</i>	<i>Artemisia</i>	bylica	<i>Asteraceae</i>	astrowate
kocanki piaskowe	kocanki piaskowe	<i>Helichrysum arenarium (L.) Moench</i>	<i>Helichrysum</i>	kocanki	<i>Asteraceae</i>	astrowate
oman wielki	oman wielki	<i>Inula helenium L.</i>	<i>Inula</i>	oman	<i>Asteraceae</i>	astrowate
lepiężnik różowy	lepiężnik różowy	<i>Petasites officinalis L.</i>	<i>Petasites</i>	lepiężnik	<i>Asteraceae</i>	astrowate
słonecznik	słonecznik oleisty	<i>Helianthus annuus L.</i>	<i>Helianthus</i>	słonecznik	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	słonecznik pastewny	<i>Helianthus annuus L.</i>	<i>Helianthus</i>	słonecznik	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	topinambur	<i>Helianthus tuberosus L.</i>	<i>Helianthus</i>	słonecznik	<i>Asteraceae</i>	astrowate
sałata	sałata łodygowa	<i>Lactuca sativa var. augustana</i>	<i>Lactuca</i>	sałata	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	sałata głowiasta masłowa	<i>Lactuca sativa var. capitata</i>	<i>Lactuca</i>	sałata	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	sałata głowiasta krucha	<i>Lactuca sativa var. capitata</i>	<i>Lactuca</i>	sałata	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	sałata listkowa (rozetowa)	<i>Lactuca sativa var. foliosa</i>	<i>Lactuca</i>	sałata	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	sałata rzymska	<i>Lactuca sativa var. romana</i>	<i>Lactuca</i>	sałata	<i>Asteraceae</i>	astrowate
nagietek lekarski	nagietek lekarski	<i>Calendula officinalis L.</i>	<i>Calendula</i>	nagietek	<i>Asteraceae</i>	astrowate
krokosz barwierski	krokosz barwierski	<i>Carthamus tinctorius L.</i>	<i>Carthamus</i>	krokosz	<i>Asteraceae</i>	astrowate
rumianek pospolity	rumianek pospolity	<i>Chamomilla recutita (L.) Rauch.</i>	<i>Chamomilla</i>	rumianek	<i>Asteraceae</i>	astrowate
złocień dalmatyński	złocień dalmatyński	<i>Chrysanthemum cinerariaefolium Vis.</i>	<i>Chrysanthemum</i>	złocień	<i>Asteraceae</i>	astrowate
wrotycz (złocień) maruna	wrotycz (złocień) maruna	<i>Tanacetum parthenium (L.) Sch. Bip.</i>	<i>Tanacetum</i>	wrotycz	<i>Asteraceae</i>	astrowate
drapacz lekarski	drapacz lekarski	<i>Cnicus benedictus L.</i>	<i>Cnicus</i>	drapacz	<i>Asteraceae</i>	astrowate
karczoch	kard hiszpański	<i>Cynara cardunculus L.</i>	<i>Cynara</i>	karczoch	<i>Asteraceae</i>	astrowate
	karczoch zwyczajny	<i>Cynara scolymus L.</i>	<i>Cynara</i>	karczoch	<i>Asteraceae</i>	astrowate
jeżówka purpurowa	jeżówka purpurowa	<i>Echinacea purpurea</i>	<i>Echinacea</i>	jeżówka	<i>Asteraceae</i>	astrowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

grindelia szorstka	grindelia szorstka	<i>Grindelia squarrosa</i> Dun.	<i>Grindelia</i>	<i>grindelia</i>	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
szczodrak krokoszowy	szczodrak krokoszowy (leuzea)	<i>Rhaponticum carthamoides</i> (Wild.) Iljin.	<i>Rhaponticum</i>	szczodrak	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
skorzonera	skorzonera	<i>Scorzonera hispanica</i> L.	<i>Scorzonera</i>	skorzonera	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
ostropest plamisty	ostropest plamisty	<i>Silybum marianum</i> L.	<i>Silybum</i>	ostropest	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
nawłóć pospolita	nawłóć pospolita	<i>Solidago virga-aurea</i> L.	<i>Solidago</i>	nawłóć	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
mniszek lekarski	mniszek lekarski	<i>Taraxacum officinalis</i> L.	<i>Taraxacum</i>	mniszek	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
salsefia	salsefia	<i>Tragopogon porrifolius</i> L.	<i>Tragopogon</i>	salsefia	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
stewia	stewia rebaudiana	<i>Stevia rebaudiana</i> Bertoni	<i>Stevia</i>	stewia	<i>Asteraceae</i>	<i>astrowate</i>
ogórecznik lekarski	ogórecznik lekarski	<i>Borago officinalis</i> L.	<i>Borago</i>	ogórecznik	<i>Boraginaceae</i>	ogórecznikowate
miodunka plamista	miodunka plamista	<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	<i>Pulmonaria</i>	miodunka	<i>Boraginaceae</i>	ogórecznikowate
żmijowiec zwyczajny	żmijowiec zwyczajny	<i>Echium vulgare</i> L.	<i>Echium</i>	żmijowiec	<i>Boraginaceae</i> Juss.	ogórecznikowate
facelia błękitna	facelia błękitna	<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.	<i>Phacelia</i>	facelia	<i>Boraginaceae</i>	ogórecznikowate
rzeżucha ogrodowa	pieprzyca siewna (rzeżucha ogrodowa)	<i>Lepidium sativum</i> L.	<i>Lepidium</i>	rzeżucha	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
rokietta	rokietta siewna (ogrodowa)	<i>Eruca sativa</i> Mill.	<i>Eruca</i>	rokietta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
gorczyca sarepska	gorczyca sarepska	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern.	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
kapusta rzepak - ozimy	rzepak ozimy	<i>Brassica napus</i> L. ssp. <i>oleifera</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
kapusta rzepak - jary	rzepak jary	<i>Brassica napus</i> L. ssp. <i>oleifera</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	brukiew	<i>Brassica napus</i> L. var. <i>napobrassica</i> (L.) Rchb. (syn. ssp. <i>rapifera</i>)	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
gorczyca czarna	gorczyca czarna	<i>Brassica nigra</i> (L.) Koch.	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
kapusta warzywna	jarmuż	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>acephala</i> subvar. <i>sabellica</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kalafior	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>botrytis</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kapusta głowiasta biała	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i> f. <i>alba</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kapusta głowiasta czerwona	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i> f. <i>rubra</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kapusta brukselska	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>gemmifera</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kalarepa	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>gongylodes</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kapusta włoska	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>italica</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kapusta pastewna	<i>Brassica oleracea</i> convar. <i>acephala</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
brokuł włoski	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>botrytis italica</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate	
kapusta właściwa	rzepa ścierniskowa	<i>Brassica rapa</i> subsp. <i>rapa</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

	kapusta chińska	<i>Brassica rapa var. chinensis</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	kapusta pekińska	<i>Brassica rapa var. pekinensis</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
rzepik ozimy	perko	<i>Brassica rapa x Brassica rapa subsp. chinensis</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	rzepik	<i>Brassica rapa ssp. oleifera.</i>	<i>Brassica</i>	kapusta	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
lewkonია	lewkonია dwurożna	<i>Matthiola bicornis DC.</i>	<i>Matthiola</i>	lewkonია	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
maciejka	lewkonია letnia	<i>Matthiola incana (L.)</i>	<i>Matthiola</i>	lewkonია	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
Inianka siewna (Inicznik)	Inianka siewna (Inicznik)	<i>Camelina sativa (L.) Crantz</i>	<i>Camelina</i>	Inianka	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
chrzan pospolity	chrzan pospolity	<i>Cochlearia armoracia L.</i>	<i>Cochlearia</i>	chrzan	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
katran abisyński	katran abisyński	<i>Crambe abyssinica Hochst.</i>	<i>Crambe abyssinica Hochst.</i>	katran	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
rzodkiew	rzodkiew czarna	<i>Raphanus sativus var. niger Kerner</i>	<i>Raphanus</i>	rzodkiew	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	rzodkiewka	<i>Raphanus sativus var. sativus</i>	<i>Raphanus</i>	rzodkiew	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
	rzodkiew oleista	<i>Raphanus sativus var. oleiformis Pers.</i>	<i>Raphanus</i>	rzodkiew	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
gorczyca biała	gorczyca biała	<i>Sinapis alba L.</i>	<i>Sinapis</i>	gorczyca	<i>Brassicaceae</i>	kapustowate
konopie siewne	konopie siewne	<i>Cannabis sativa</i>	<i>Canabis</i>	konopie	<i>Cannabaceae</i>	konopiwate
chmiel	chmiel	<i>Humulus lupulus L.</i>	<i>Humulus</i>	chmiel	<i>Cannabaceae</i>	konopiwate
mydlnica lekarska	mydlnica lekarska	<i>Saponaria officinalis L.</i>	<i>Saponaria</i>	mydlnica	<i>Caryophyllaceae</i>	goździkowate
łyszczec wiechowaty	łyszczec wiechowaty	<i>Gypsophila paniculata L.</i>	<i>Gypsophila</i>	łyszczec	<i>Caryophyllaceae</i> Juss.	goździkowate
konwalia majowa	konwalia majowa	<i>Convalaria maialis L.</i>	<i>Convalaria</i>	konwalia	<i>Convallariaceae</i>	konwaliowate
bataty	batat, słodki ziemniak	<i>Ipomoea batatas (L. Poir.)</i>	<i>Ipomea</i>	batat	<i>Convolvulaceae</i>	powojowate
różeniec górski	różeniec górski	<i>Rhodiola rosea L.</i>	<i>Rhodiola</i>	różeniec	<i>Crassulaceae</i>	gruboszowate
melon	melon	<i>Cucumis melo L.</i>	<i>Cucumis</i>	ogórek	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
ogórek	ogórek	<i>Cucumis sativus L.</i>	<i>Cucumis</i>	ogórek	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
dynia olbrzymia	dynia olbrzymia	<i>Cucurbita maxima Duch.</i>	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
dynia zwyczajna	kabaczek	<i>Cucurbita pepo L.</i>	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
	cukinia	<i>Cucurbita pepo var. giromontina</i>	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
	patison	<i>Cucurbita pepo var. patissonina</i>	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
	dynia pastewna	<i>Cucurbita pepo convar. pepo</i>	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
	dynia oleista	<i>Cucurbita pepo convar. styriaca Grebensc.</i>	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
	dynia zwyczajna	<i>Cucurbita pepo L.</i>	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

dynia piżmowa	dynia piżmowa	<i>Cucurbita moschata</i> Duch.	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
dynia figolistna	dynia figolistna	<i>Cucurbita ficifolia</i> Bouché	<i>Cucurbita</i>	dynia	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
arbuz (kawon)	arbuz (kawon)	<i>Citrullus vulgaris</i> (Thunb.) Matsum et Nakai	<i>Citrullus</i>	arbuz	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
kiwano	ogórek kiwano	<i>Cucumis metuliferus</i> E. Mey. eEx Naudin	<i>Cucumis</i>	kiwano	<i>Cucurbitaceae</i>	dyniowate
mącznica lekarska	mącznica lekarska	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i> L.	<i>Arctosta</i>	mącznica	<i>Ericaceae</i>	wrzosowate
przełot pospolity	przełot pospolity	<i>Anthyllis vulneraria</i> L.	<i>Anthyllis</i>	przełot	<i>Fabaceae</i>	bobowate
soja zwyczajna	soja zwyczajna	<i>Glycine max</i> (L.) Merrill	<i>Glycine</i>	soja	<i>Fabaceae</i>	bobowate
siekiernica górską	siekiernica górską	<i>Hedysarum hedysaroides</i> (L.) Schinz et Thell.	<i>Hedysarum</i>	siekiernica	<i>Fabaceae</i>	bobowate
ciecierzyca	ciecierzyca pospolita	<i>Cicer arietinum</i> L.	<i>Cicer</i>	ciecierzyca	<i>Fabaceae</i>	bobowate
łędźwian	łędźwian	<i>Lathyrus sativus</i> L.	<i>Lathyrus</i>	łędźwian	<i>Fabaceae</i>	bobowate
komonica zwyczajna	komonica zwyczajna	<i>Lotus corniculatus</i> L.	<i>Lotus</i>	komonica	<i>Fabaceae</i>	bobowate
łubin	łubin biały	<i>Lupinus albus</i> L.	<i>Lupinus</i>	łubin	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	łubin wąskolistny	<i>Lupinus angustifolius</i> L.	<i>Lupinus</i>	łubin	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	łubin żółty	<i>Lupinus luteus</i> L.	<i>Lupinus</i>	łubin	<i>Fabaceae</i>	bobowate
lucerna	lucerna siewna	<i>Medicago sativa</i> L.	<i>Medicago</i>	lucerna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	lucerna chmielowa (nerkowata)	<i>Medicago lupulina</i> L.	<i>Medicago</i>	lucerna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	lucerna mieszańcowa	<i>Medicago x varia</i> Martyn	<i>Medicago</i>	lucerna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
nostrzyk	nostrzyk biały	<i>Melilotus albus</i> L.	<i>Melilotus</i>	nostrzyk	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	nostrzyk żółty	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	<i>Melilotus</i>	nostrzyk	<i>Fabaceae</i>	bobowate
esparceta siewna	esparceta siewna	<i>Onobrychis vicifolia</i> Scop.	<i>Onobrychis</i>	esparceta	<i>Fabaceae</i>	bobowate
seradela uprawna	seradela uprawna	<i>Ornithopus sativus</i> Brot.	<i>Ornithopus</i>	seradela	<i>Fabaceae</i>	bobowate
mak lekarski	mak lekarski	<i>Papaver somniferum</i> L.	<i>Papaver</i>	mak	<i>Fabaceae</i>	bobowate
rutwica lekarska	rutwica lekarska	<i>Galega officinalis</i> L.	<i>Galega</i>	rutwica	<i>Fabaceae</i>	bobowate
soczewica jadalna	soczewica jadalna	<i>Lens culinaris</i> Medik.	<i>Lens</i>	soczewica	<i>Fabaceae</i>	bobowate
wilżyna ciernista	wilżyna ciernista	<i>Ononis spinosa</i> L.	<i>Ononis</i>	wilżyna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
fasola	fasola wielokwiatowa	<i>Phaseolus coccineus</i> L.	<i>Phaseolus</i>	fasola	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	fasola zwykła kartowa	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	<i>Phaseolus</i>	fasola	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	fasola zwykła tyczna	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	<i>Phaseolus</i>	fasola	<i>Fabaceae</i>	bobowate
groch	groch zwyczajny	<i>Pisum sativum</i> L.	<i>Pisum</i>	groch	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	groch zwyczajny łuskowy	<i>Pisum sativum</i> var. <i>pachylobum</i>	<i>Pisum</i>	groch	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	groch zwyczajny cukrowy	<i>Pisum sativum</i> var. <i>saccharatum</i>	<i>Pisum</i>	groch	<i>Fabaceae</i>	bobowate
koniczyna	koniczyna egipska (aleksandryjska)	<i>Trifolium alexandrinum</i> L.	<i>Trifolium</i>	koniczyna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	koniczyna białoróżowa	<i>Trifolium hybridum</i> L.	<i>Trifolium</i>	koniczyna	<i>Fabaceae</i>	bobowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

	koniczyna krwistoczerwona	<i>Trifolium incarnatum L.</i>	<i>Trifolium</i>	koniczyna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	koniczyna łąkowa (czerwona)	<i>Trifolium pratense L.</i>	<i>Trifolium</i>	koniczyna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	koniczyna biała	<i>Trifolium repens L.</i>	<i>Trifolium</i>	koniczyna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	koniczyna perska	<i>Trifolium resupinatum L.</i>	<i>Trifolium</i>	koniczyna	<i>Fabaceae</i>	bobowate
kozieradka pospolita	kozieradka pospolita	<i>Trigonella foenum graecum L.</i>	<i>Trigonella</i>	kozieradka	<i>Fabaceae</i>	bobowate
wyka (jara)	bobik	<i>Vicia faba L. ssp. minor</i>	<i>Vicia</i>	wyka	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	bób	<i>Vicia faba L. ssp. major</i>	<i>Vicia</i>	wyka	<i>Fabaceae</i>	bobowate
	wyka siewna	<i>Vicia sativa L.</i>	<i>Vicia</i>	wyka	<i>Fabaceae</i>	bobowate
wyka (ozima)	wyka kosmata	<i>Vicia villosa Roth.</i>	<i>Vicia</i>	wyka	<i>Fabaceae</i>	bobowate
lukrecja	lukrecja gładka	<i>Glycyrrhiza glabra L.</i>	<i>Glycyrrhiza</i>	lukrecja	<i>Fabaceae</i>	bobowate
tysiącznik pospolity	tysiącznik pospolity	<i>Erythraea centaurium Pers.</i>	<i>Erythraea</i>	tysiącznik	<i>Gentianaceae</i> Juss.	goryczkowate
dziurawiec zwyczajny	dziurawiec zwyczajny	<i>Hypericum perforatum L.</i>	<i>Hypericum</i>	dziurawiec	<i>Hypericaceae</i> Juss.	dziurawcowate
hyzop lekarski	hyzop lekarski	<i>Hyssopus officinalis L.</i>	<i>Hyssopus</i>	hyzop	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
lawenda wąskolistna	lawenda wąskolistna	<i>Lavandula angustifolia Mill.</i>	<i>Lavandula</i>	lawenda	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
serdecznik pospolity	serdecznik pospolity	<i>Leonurus cardiaca L.</i>	<i>Leonurus</i>	serdecznik	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
szanta zwyczajna	szanta zwyczajna	<i>Marrubium vulgare L.</i>	<i>Marrubium</i>	szanta	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
melisa lekarska	melisa lekarska	<i>Melissa officinalis L.</i>	<i>Melissa</i>	melisa	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
mięta	mięta kędzierzawa	<i>Mentha crispa L.</i>	<i>Mentha</i>	mięta	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
	mięta pieprzowa	<i>Mentha piperita L.</i>	<i>Mentha</i>	mięta	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
bazylia pospolita	bazylia pospolita	<i>Ocimum basilicum L.</i>	<i>Ocimum</i>	bazylia	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
lebiodka (oregano)	majeranek ogrodowy	<i>Origanum maiorana L.</i>	<i>Origanum</i>	lebiodka	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
	lebiodka pospolita (oregano)	<i>Origanum vulgare L.</i>	<i>Origanum</i>	lebiodka	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
szałwia	szałwia lekarska	<i>Salvia officinalis L.</i>	<i>Salvia</i>	szałwia	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
cząber	cząber ogrodowy	<i>Satureja hortensis L.</i>	<i>Satureja</i>	cząber	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
	cząber górski	<i>Satureja montana L.</i>	<i>Satureja</i>	cząber	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
macierzanka	tymianek pospolity (właściwy)	<i>Thymus vulgaris L.</i>	<i>Thymus</i>	macierzanka	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
	macierzanka zwyczajna	<i>Thymus pulegioides Linne</i>	<i>Thymus</i>	macierzanka	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
	macierzanka piaskowa	<i>Thymus serpyllum L.</i>	<i>Thymus</i>	macierzanka	<i>Lamiaceae</i>	jasnotowate
len	len oleisty	<i>Linum usitatissimum L.</i>	<i>Linum</i>	len	<i>Linaceae</i>	lnowate
	len włóknisty	<i>Linum usitatissimum L.</i>	<i>Linum</i>	len	<i>Linaceae</i>	lnowate
prawoślaz	prawoślaz lekarski	<i>Althea officinalis L.</i>	<i>Althea</i>	prawoślaz	<i>Malvaceae</i>	ślazowate
	malwa czarna	<i>Althea rosea (L.) Cav.</i>	<i>Althea</i>	prawoślaz	<i>Malvaceae</i>	ślazowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

ślaz	ślaz dziki	<i>Malva sylvestris L.</i>	<i>Malva</i>	ślaz	<i>Malvaceae</i>	ślazowate
ślazowiec pensylwański	ślazowiec pensylwański	<i>Sida hermaphrodita</i>	<i>Sida</i>	ślazowiec	<i>Malvaceae</i>	ślazowate
wierzbówka kiprzyca	wierzbówka kiprzyca	<i>Chamaenerion angustifolium (L.) Scop.</i>	<i>Chamaenerion</i>	wierzbówka	<i>Onagraceae</i>	wiesiołkowate
wierzbownica drobnokwiatowa	wierzbownica drobnokwiatowa	<i>Epilobium parviflorum L.</i>	<i>Epilobium</i>	wierzbownica	<i>Onagraceae</i> <i>Juss.</i>	wiesiołkowate
wiesiołek	wiesiołek dwuletni	<i>Oenothera biennis L.</i>	<i>Oenothera</i>	wiesiołek	<i>Onagraceae</i> <i>Juss.</i>	wiesiołkowate
	wiesiołek lamarka	<i>Oenothera lamartiana L.</i>	<i>Oenothera</i>	wiesiołek	<i>Onagraceae</i> <i>Juss.</i>	wiesiołkowate
	wiesiołek dziwny	<i>Oenothera paradoxa L.</i>	<i>Oenothera</i>	wiesiołek	<i>Onagraceae</i> <i>Juss.</i>	wiesiołkowate
glistnik jaskótcze ziele	glistnik jaskótcze ziele	<i>Chelidonium maius L.</i>	<i>Chelidonium</i>	glistnik	<i>Papaveraceae</i>	makowate
mak lekarski	mak lekarski	<i>Papaver somniferum</i>	<i>Papaver</i>	mak	<i>Papaveraceae</i>	makowate
siwiec żółty	siwiec żółty	<i>Glaucium flavum Cr.</i>	<i>Glaucium</i>	siwiec	<i>Papaveraceae</i> <i>Juss.</i>	makowate
naparstnica	naparstnica wełnista	<i>Digitalis lanata L.</i>	<i>Digitalis</i>	naparstnica	<i>Plantaginaceae</i>	babkowate
	naparstnica purpurowa	<i>Digitalis purpurea L.</i>	<i>Digitalis</i>	naparstnica	<i>Plantaginaceae</i>	babkowate
babka	babka lancetowata	<i>Plantago lanceolata L.</i>	<i>Plantago</i>	babka	<i>Plantaginaceae</i>	babkowate
	babka płesznik	<i>Plantago psyllium L.</i>	<i>Plantago</i>	babka	<i>Plantaginaceae</i>	babkowate
lnica pospolita	lnica pospolita	<i>Linaria vulgaris (L.) Mill.</i>	<i>Linaria</i>	lnianka	<i>Plantaginaceae</i> <i>Juss.</i>	babkowate
pszenica ozima	pszenica zwyczajna - f. ozima	<i>Triticum aestivum L. emend. Fiori et Paol.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica twarda - f. ozima	<i>Triticum durum Desf.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica orkisz- f. ozima	<i>Triticum spelta L.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica płaskurka - f. ozima	<i>Triticum dicoccum Schiibl.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica samopsza -f. ozima	<i>Triticum monococcum L.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
pszenica jara	pszenica zwyczajna - jara	<i>Triticum aestivum L. emend. Fiori et Paol.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica twarda - jara	<i>Triticum durum Desf.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica orkisz- jara	<i>Triticum spelta L.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica płaskurka - jara	<i>Triticum dicoccum Schiibl.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
	pszenica samopsza - jara	<i>Triticum monococcum L.</i>	<i>Triticum</i>	pszenica	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
jęczmień jary	jęczmień jary	<i>Hordeum vulgare L.</i>	<i>Hordeum</i>	jęczmień	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
jęczmień ozimy	jęczmień ozimy	<i>Hordeum vulgare L.</i>	<i>Hordeum</i>	jęczmień	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate
sorgo	trawa sudańska	<i>Sorghum sudanense</i>	<i>Sorghum</i>	sorgo	<i>Poaceae</i>	wiechlinowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

			<i>sudanense</i>			
	sorgo	<i>Sorghum bicolor</i>	<i>Sorghum bicolor</i>	sorgo	Poaceae	wiechlinowate
proso	proso	<i>Panicum miliaceum L.</i>	<i>Panicum</i>	proso	Poaceae	wiechlinowate
	pajza	<i>Panicum frumentaceum L.</i>	<i>Panicum</i>	proso	Poaceae	wiechlinowate
żyto jare	żyto jare	<i>Secale cereale L.</i>	<i>Secale</i>	żyto	Poaceae	wiechlinowate
żyto ozime	żyto ozime	<i>Secale cereale L.</i>	<i>Secale</i>	żyto	Poaceae	wiechlinowate
	żyto krzyca	<i>Secale montanum L.</i>	<i>Secale</i>	żyto	Poaceae	wiechlinowate
pszenżyto jare	pszenżyto jare	<i>x Triticosecale Wittm.</i>	<i>x Triticosecale Wittm.</i>	pszenżyto	Poaceae	wiechlinowate
pszenżyto ozime	pszenżyto ozime	<i>x Triticosecale Wittm.</i>	<i>x Triticosecale Wittm.</i>	pszenżyto	Poaceae	wiechlinowate
owies	owies siewny	<i>Avena sativa L.</i>	<i>Avena</i>	owies	Poaceae	wiechlinowate
	owies bizantyjski	<i>Avena byzantina K. Koch</i>	<i>Avena</i>	owies	Poaceae	wiechlinowate
	owies szorstki	<i>Avena strigosa L.</i>	<i>Avena</i>	owies	Poaceae	wiechlinowate
	owies nag/owies nagoziarnisty jary	<i>Avena nuda L.</i>	<i>Avena</i>	owies	Poaceae	wiechlinowate
kukurydza	kukurydza zwyczajna	<i>Zea mays L. (partim)</i>	<i>Zea</i>	kukurydza	Poaceae	wiechlinowate
	kukurydza cukrowa	<i>Zea mays L. (partim)</i>	<i>Zea</i>	kukurydza	Poaceae	wiechlinowate
	kukurydza woskowata	<i>Zea mays L. (partim)</i>	<i>Zea</i>	kukurydza	Poaceae	wiechlinowate
	kukurydza pękająca	<i>Zea mays L. (partim)</i>	<i>Zea</i>	kukurydza	Poaceae	wiechlinowate
trawy	mozga kanaryjska/kanar	<i>Phalaris canariensis L.</i>	<i>Phalaris</i>	mozga	Poaceae	wiechlinowate
	życica mieszańcowa/rajgras oldenburski	<i>Lolium x boucheanum Kunth</i>	<i>Lolium</i>	życica	Poaceae	wiechlinowate
	życica trwała/rajgras angielski	<i>Lolium perenne L.</i>	<i>Lolium</i>	życica	Poaceae	wiechlinowate
	życica wielokwiatowa westerwoldzka/rajgras holenderski	<i>Lolium multiflorum Lam.</i>	<i>Lolium</i>	życica	Poaceae	wiechlinowate
	życica wielokwiatowa/rajgras włoski	<i>Lolium multiflorum Lam.</i>	<i>Lolium</i>	życica	Poaceae	wiechlinowate
	stokłosa uniolowata	<i>Bromus catharticus Vahl</i>	<i>Bromus</i>	stokłosa	Poaceae	wiechlinowate
	stokłosa bezostna	<i>Bromus inermis Leyss.</i>	<i>Bromus</i>	stokłosa	Poaceae	wiechlinowate
	tymotka łąkowa	<i>Phleum pratense L.</i>	<i>Phleum</i>	tymotka	Poaceae	wiechlinowate
	tymotka kolankowata	<i>Phleum nodosum L.</i>	<i>Phleum</i>	tymotka	Poaceae	wiechlinowate
	wiechlina łąkowa	<i>Poa pratensis L.</i>	<i>Poa</i>	wiechlina	Poaceae	wiechlinowate
	wiechlina zwyczajna	<i>Poa trivialis L.</i>	<i>Poa</i>	wiechlina	Poaceae	wiechlinowate
	wiechlina błotna	<i>Poa palustris L.</i>	<i>Poa</i>	wiechlina	Poaceae	wiechlinowate
	wiechlina gajowa	<i>Poa nemoralis L.</i>	<i>Poa</i>	wiechlina	Poaceae	wiechlinowate

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

	mietlica biaława	<i>Agrostis gigantea</i> Roth	<i>Agrostis</i>	<i>mietlica</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	mietlica psia	<i>Agrostis canina</i> L.	<i>Agrostis</i>	<i>mietlica</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	mietlica pospolita	<i>Agrostis capillaris</i> L.	<i>Agrostis</i>	<i>mietlica</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	mietlica rozłogowa	<i>Agrostis stolonifera</i> L.	<i>Agrostis</i>	<i>mietlica</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	festulolium	<i>xFestulolium</i> Asch. & Graebn.	<i>Festulolium</i>	<i>kostrzyca</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	kostrzewa czerwona	<i>Festuca rubra</i> L.	<i>Festuca</i>	<i>kostrzewa</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	kostrzewa łąkowa	<i>Festuca pratensis</i> Huds.	<i>Festuca</i>	<i>kostrzewa</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	kostrzewa nitkowata	<i>Festuca filiformis</i> Pourr.	<i>Festuca</i>	<i>kostrzewa</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	kostrzewa owcza	<i>Festuca ovina</i> L.	<i>Festuca</i>	<i>kostrzewa</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	kostrzewa szczeniasta	<i>Festuca trachyphylla</i> (Hack.) Krajina	<i>Festuca</i>	<i>kostrzewa</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	kostrzewa trzcinowa	<i>Festuca arundinacea</i> Schreber	<i>Festuca</i>	<i>kostrzewa</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	kupkówka pospolita	<i>Dactylis glomerata</i> L.	<i>Dactylis</i>	<i>kupkówka</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
	rajgras wyniosły/rajgras francuski	<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) P. Beauv. ex J. Presl & C. Presl	<i>Arrhenatherum</i>	<i>rajgras</i>	<i>Poaceae</i>	<i>wiechlinowate</i>
gryka	gryka	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench	<i>Fagopyrum</i>	<i>gryka</i>	<i>Polygonaceae</i>	<i>rdestowate</i>
rzewień	rzewień dłoniasty	<i>Rheum palmatum</i> L.	<i>Rheum</i>	<i>rzewień</i>	<i>Polygonaceae</i>	<i>rdestowate</i>
	rabarbar	<i>Rheum rhaponticum</i>	<i>Rheum</i>	<i>rabarbar</i>	<i>Polygonaceae</i>	<i>rdestowate</i>
szczaw	szczaw zwyczajny	<i>Rumex acetosa</i> L.	<i>Rumex</i>	<i>szczaw</i>	<i>Polygonaceae</i>	<i>rdestowate</i>
miłek wiosenny	miłek wiosenny	<i>Adonis vernalis</i> L.	<i>Adonis</i>	<i>miłek</i>	<i>Ranunculaceae</i>	<i>jaskrowate</i>
orlik pospolity	orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i> L.	<i>Aquilegia</i>	<i>orlik</i>	<i>Ranunculaceae</i>	<i>jaskrowate</i>
pluskwica cuchnąca	pluskwica cuchnąca	<i>Cimicifuga foetida</i> L.	<i>Cimicifuga</i>	<i>pluskwica</i>	<i>Ranunculaceae</i>	<i>jaskrowate</i>
czarnuszka siewna	czarnuszka siewna	<i>Nigella sativa</i> L.	<i>Nigella</i>	<i>czarnuszka</i>	<i>Ranunculaceae</i> <i>Juss.</i>	<i>jaskrowate</i>
poziomka	poziomka	<i>Fragaria vesca</i> L.	<i>Fragaria</i>	<i>poziomka</i>	<i>Rosaceae</i>	<i>różowate</i>
	truskawka	<i>Fragaria x ananassa</i> Duch	<i>Fragaria</i>	<i>truskawka</i>	<i>Rosaceae</i>	<i>różowate</i>
pięciornik kurze ziele	pięciornik kurze ziele	<i>Potentilla erecta</i> Hampe	<i>Potentilla</i>	<i>pięciornik</i>	<i>Rosaceae</i>	<i>różowate</i>
rzepik pospolity	rzepik pospolity	<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	<i>Agrimonia</i>	<i>rzepik</i>	<i>Rosaceae</i>	<i>różowate</i>
marzanka wonna	marzanka wonna	<i>Asperula odorata</i> L.	<i>Asperula</i>	<i>marzanka</i>	<i>Rubiaceae</i>	<i>marzanowate</i>
marzanna barwierska	marzanna barwierska	<i>Rubia tinctorum</i> L.	<i>Rubia</i>	<i>marzanna</i>	<i>Rubiaceae</i>	<i>marzanowate</i>
ruta zwyczajna	ruta zwyczajna	<i>Ruta graveolens</i> L.	<i>Ruta</i>	<i>ruta</i>	<i>Rutaceae</i>	<i>rutowatych</i>
wierzba	wierzba purpurowa (wiklina)	<i>Salix purpurea</i> L.	<i>Salix</i>	<i>wierzba</i>	<i>Salicaceae</i>	<i>wierzbowate</i>
	wierzba wiciowa	<i>Salix viminalis</i> L.	<i>Salix</i>	<i>wierzba</i>	<i>Salicaceae</i>	<i>wierzbowate</i>
bergenia grubolistna	bergenia grubolistna	<i>Bergenia crassifolia</i> (L.) Fritsch.	<i>Bergenia</i>	<i>bergenia</i>	<i>Saxifragaceae</i>	<i>skalnicowate</i>
dziewanna	dziewanna wielkokwiatowa	<i>Verbascum thapsiformae</i> Schard.	<i>Verbascum</i>	<i>dziewanna</i>	<i>Scrophulariaceae</i>	<i>trędownikowate</i>

Opracowano w Departamencie Płatności Bezpośrednich MRiRW

wielkokwiatowa						
ziemniak	ziemniak	<i>Solanum tuberosum</i> L.	<i>Solanum</i>	ziemniak	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
papryka roczna	papryka roczna	<i>Capsicum annuum</i> L.	<i>Capsicum</i>	papryka	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
pokrzyk wilcza jagoda	pokrzyk wilcza jagoda	<i>Atropa belladonna</i> L.	<i>Atropa</i>	pokrzyk	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
pomidor	pomidor	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	<i>Lycopersum</i>	pomidor	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
bieluń indiański	bieluń indiański	<i>Datura innoxia</i> Mill.	<i>Datura</i>	bieluń	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
bieluń dziędzierzawa	bieluń dziędzierzawa	<i>Datura stramonium</i> L.	<i>Datura</i>	bieluń	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
pomidor skórzasty	pomidor skórzasty	<i>Physalis ixocarpa</i>	<i>Physalis</i>	pomidor	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
rodzynek brazylijski	rodzynek brazylijski	<i>Physalis peruviana</i>	<i>Physalis</i>	rodzynek	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
oberżyna (bakłażan)	oberżyna (bakłażan)	<i>Solanum melongera</i> L.	<i>Solanum</i>	oberżyna	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
tytoń	tytoń	<i>Nicotiana tabacum</i>	<i>Nicotiana</i>	tytoń	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
lulek czarny	lulek czarny	<i>Hyoscyamus niger</i> L.	<i>Hyoscyamus</i>	lulek	<i>Solanaceae</i>	psiankowate
szpinak nowozelandzki	szpinak nowozelandzki	<i>Tetragonia expansa</i> Murr.	<i>Tetragonia</i>	szpinak	<i>Tetragoniaceae</i>	trętwanowate
pokrzywa zwyczajna	pokrzywa zwyczajna	<i>Urtica dioica</i> L.	<i>Urtica</i>	pokrzywa	<i>Urticaceae</i>	pokrzywowate
kozłek lekarski	kozłek lekarski	<i>Valeriana officinalis</i> L.	<i>Valeriana</i>	kozłek	<i>Valerianaceae</i>	kozłkowate
roszpunka warzywna	roszpunka warzywna	<i>Valerianella olitoria</i> (L.) Latter. Em. Betcke	<i>Valeriana</i>	roszpunka	<i>Valerianaceae</i>	kozłkowate
werbena pospolita	werbena pospolita	<i>Verbena officinalis</i> L.	<i>Verbena</i>	werbena	<i>Verbenaceae</i>	werbenowate
fiolatek trójbarwny	fiolatek trójbarwny	<i>Viola tricolor</i> L.	<i>Viola</i>	fiolatek	<i>Violaceae</i>	fiółkowatych

Źródło: Opracowanie Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie.

Załącznik nr 4 – Przykładowa lista gatunków, z których będzie możliwe tworzenie mieszanek międzyplonów/pokrywy zielonej uznawanych za obszary proekologiczne

Lp.	Roślina			Grupa uprawna
1	pszenica zwyczajna jara	R	UR	Zbożowe
2	pszenica zwyczajna ozima	R	UR	Zbożowe
3	pszenżyto jare	R	UR	Zbożowe
4	pszenżyto ozime	R	UR	Zbożowe
5	żyto jare	R	UR	Zbożowe
6	żyto ozime	R	UR	Zbożowe
7	owies	R	UR	Zbożowe
8	jęczmień jary	R	UR	Zbożowe
9	jęczmień ozimy	R	UR	Zbożowe
10	mieszanka zbożowa	R	UR	Zbożowe
11	gorczyca biała, czarna, brązowa	R	UR	Oleiste
12	rzepak jary	R	UR	Oleiste
13	rzepak ozimy	R	UR	Oleiste
14	rzepik	R	UR	Oleiste
15	rzodkiew oleista	R	UR	Oleiste
16	Perko (Brachina)	R	UR	Pastewne
17	rzepa pastewna	R	UR	Pastewne
18	słonecznik pastewny	R	UR	Pastewne
19	facelia błękitna	R	UR	Miododajne
24	łubin biały	R	UR	Bobowate grubonasienne
25	łubin wąskolistny	R	UR	Bobowate grubonasienne
26	łubin żółty	R	UR	Bobowate grubonasienne
27	groch siewny	R	UR	Bobowate grubonasienne
28	peluszką	R	UR	Bobowate grubonasienne
29	bobik	R	UR	Bobowate grubonasienne
30	seradela uprawna	R	UR	Bobowate grubonasienne
31	soja zwyczajna	R	UR	Bobowate grubonasienne
32	wyka kosmata	R	UD	Bobowate grubonasienne
33	wyka siewna	R	UR	Bobowate grubonasienne
34	esparceta siewna	R	UW	Bobowate drobnonasienne
35	komonica zwyczajna	R	UW	Bobowate drobnonasienne
36	komonica błotna	R	UW	Bobowate drobnonasienne
37	koniczyna biała	R	UW	Bobowate drobnonasienne

38	koniczyna białorożowa	R	UW	Bobowate drobnonasienne
39	koniczyna czerwona	R	UW	Bobowate drobnonasienne
40	koniczyna egipska(aleksandryjska)	R	UW	Bobowate drobnonasienne
41	koniczyna krwistoczerwona	R	UR	Bobowate drobnonasienne
42	koniczyna perska	R	UR	Bobowate drobnonasienne
43	lucerna chmielowa (nerkowata)	R	UW	Bobowate drobnonasienne
44	lucerna mieszańcowa	R	UW	Bobowate drobnonasienne
45	lucerna sierpowata	R	UW	Bobowate drobnonasienne
46	lucerna siewna	R	UW	Bobowate drobnonasienne
47	nostrzyk biały	R	UR	Bobowate drobnonasienne
48	nostrzyk żółty (lekarski)	R	UD	Bobowate drobnonasienne
49	przełot pospolity	R	UW	Bobowate drobnonasienne
50	Mieszanka traw (mieszanki jedno- i wielogatunkowe)	R	UR	Pastewne

Źródło: Opracowane przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Radomiu.

Załącznik nr 5 - Lista roślin wiążących azot, których uprawa będzie uznana za obszar EFA.

<ul style="list-style-type: none"> • bób (<i>Vicia faba major L.</i>) • bobik (<i>Vicia faba minor L.</i>) • ciecierzycy (<i>Cicer</i>) • fasola zwykła (<i>Phaseolus vulgaris L.</i>) • fasola wielokwiatowa (<i>Phaseolus coccineus L.</i>) • groch siewny (<i>Pisum sativum L. (partim)</i>) • groch siewny cukrowy (<i>Pisum sativum L. (partim)</i>) • soczewica jadalna (<i>Lens culinaris Medik.</i>) • soja zwyczajna (<i>Glycine max (L.) Merrill</i>) • łąbin biały (<i>Lupinus albus L.</i>) • łąbin wąskolistny (<i>Lupinus angustifolius L.</i>) • łąbin żółty (<i>Lupinus luteus L.</i>) • peluszka (<i>Pisum arvense L.</i>) • seradela uprawna (<i>Ornithopus sativus Brot.</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyka siewna (<i>Vicia sativa L.</i>) • koniczyna czerwona (<i>Trifolium pratense L.</i>) • koniczyna biała (<i>Trifolium repens L.</i>) • koniczyna białorożowa (<i>Trifolium hybridum L.</i>) • koniczyna perska (<i>Trifolium resupinatum L.</i>) • koniczyna krwistoczerwona (<i>Trifolium incarnatum L.</i>) • komonica zwyczajna (<i>Lotus corniculatus L.</i>) • esparceta siewna (<i>Onobrychis vicifolia Scop.</i>) • łądźwian (<i>Lathyrus L.</i>) • lucerna siewna (<i>Medicago sativa L.</i>) • lucerna mieszańcowa (<i>Medicago x varia T. Martyn</i>) • lucerna chmielowa (<i>Medicago lupulina L.</i>) • nostrzyk (<i>Melilotus (L.) Mill.</i>) • wyka kosmata (<i>Vicia sativa L.</i>)
--	--

Załącznik nr 6 – Matryca współczynników ważenia i konwersji dla obszarów proekologicznych EFA

ELEMENT	WSPÓŁCZYNNIK KONWERSJI <i>(m/ drzewo do m²)</i>	WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA	OBSZAR EFA <i>(po zastosowaniu obu współczynników)</i>
Grunt ugorowany <i>(1 m²)</i>	-	1	1 m²
Elementy krajobrazu:			
Żywopłoty/ strefy zadrzewione <i>(1m)</i>	5	2	10 m²
Drzewa wolnostojące <i>(drzewo)</i>	20	1,5	30 m²
Zadrzewienia liniowe <i>(1m)</i>	5	2	10 m²
Zadrzewienia grupowe/ zagajniki śródpolne <i>(1 m²)</i>	-	1,5	1,5 m²
Miedze śródpolne <i>(1m)</i>	6	1,5	9 m²
Oczka wodne <i>(1 m²)</i>	-	1,5	1,5 m²
Rowy <i>(1 m)</i>	3	2	6 m²
Strefy buforowe <i>(1m)</i>	6	1,5	9 m²
Pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu <i>(1m):</i>			
- bez produkcji	6	1,5	9 m²
- z produkcją	6	0,3	1,8 m²
Zagajniki o krótkiej rotacji <i>(1 m²)</i>	-	0,3	0,3 m²
Obszary zalesione w ramach PROW <i>(1m²)</i>	-	1	1 m²
Międzyplony i pokrywa zielona <i>(1 m²)</i>	-	0,3	0,3 m²
Uprawy wiążące azot <i>(1m²)</i>	-	0,7	0,7 m²

Źródło: Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) Nr 639/2014.